

lige beundringsværdige Frugter paa det moraliske og æstetiske Omraade. Denne Religiositet er jo imidlertid ingen suunden Form for „Kritik“. Endnu lever den i al sin Fylde i de romersk-katholiske Lande, snart i den træse, lavt overtroiske Skikkelse, som naturligvis var den hyppigste i Middelalderen, og som direkte gentog de dybtstaaende Former for Hedenstid, snart i den naivistiske, snart i den dybtindgaaende gennemrefletterede Skikkelse. Den bæres oppe af den Rigdom, den har affat i Middelalderen, forog ved senere Slægters videre Bypaerter, og af Almuens inderlige Vedhæng ved de gamle Andagtsstifter. Ja, den stoder stadig ny Modstand ved det Liv, der rører sig paa de gamle og nye hellige Steder, der før sig er viede Guds Moder, og den modtager kraftig vortende Incitament ved de talrige „Devotioner“ eller Bønne-Andagter, som er komponeret af Kirkens Mænd til Opsyn og Forlystelse i denne „Fromhed“. Ikke mindst holdes den oppe ved Kirkens mange gamle og nye Fester, ved de tallose Broderfester, der har dannet sig til Madonnas Fjernet, ved de Beretninger om Biskopper og Undere af Himmeldronningen, der udbredes, og ved de Tusinder af smaa Andagtsbilleder og Smaamedailleer, der sælges ved Kirkene og vies af Præsterne. Den, der har rejst i papistiske Lande, vil erindre en Mængde af pragtfulde Madonnafester, som er rejst i den sidste Menneskealder som nye Vidnesbyrd om denne Dyrkelse, som stadig frikke Kraft, og man behøver blot at minde om „Maadefester“ som Lourdes og Valle d'Isompe for at sige om dens Magt over Sindene. Den nyder ogsaa, eller rettere netop, det kirkelige Styres Protektion, og saa forfælskede Pæder som Pius den Niende og Leo den Trettende kunde ikke blive trætte af at prise Kirkens Værn og Moder og fremme hendes Dyrkelse, og den nuværende „religiøse“ Pave lader ikke til at staa tilbage for sine forgængere heri. Romerkirken har i den Grad knæsat og lodtaget dette Fromhedsliv, at det for enhver evangelisk Kristen er fuldstændig uforstaaeligt, hvorledes de Hjerter og Hjerter er indrettede, som samtidig kan sige ja til Kirkens Vidnesbyrd om Evangeliet's Indhold. Overfor det, man ser her, rinder Morsen Luthers Ord om „Striftens Ord og klare Grund“ en i Sunde med Tak, og man lærer at sige paa, hvilket Størstedt det var, at Reformationen trods al Svaghed, stillede sig paa Bibelgrundene og førte os tilbage til den Kristendom, der bygges paa Troens personlige Forhold til den forskæftede Fjælle og Herre.

Men man lærer ogsaa at sige paa den historiske Undersøgelses Grund og frit lader det Trosinde, som overleveres fra Slægt til Slægt, gennemgaa Sandhedsprøvelsen med alle de Midler, der staa til vor Raadighed. Thi er der noget, som Madonnadyrkelsen kan vise os klart, saa er det, hvor let de dybeste religiøse Erfaringer lader sig knytte til en opdykket „Virkelighed“ og saaledes forlene denne nye „Sandheds-garanti“, der ved deres „Værk“ eller betager selv de bedste. Det er jo nemlig sikkert de religiøse Værker, der gør, at selv de — desværre saa — Mænd, som har faaet Ujuel for sig for den Fare, Madonnadyrkelsen indeholder for selve den kristne Tro, kan optræde kraftløst i Kampen mod „Måbrugerne“ — selv om Ordene til Tider kan klinge stærkt nok. Jeg skal blot anføre en Udtalelse af en nutidende italiensk Biskop i et Hæderbrev, hvori han beklager „den alvorlige Fare“, som bl. a. Mariadyrkelsen og hendes talrige Helligdomme rummer for Kirken; han erklærer her, at „Sandhedens Sag forværes daarlige ved Fabel og Løgne“ — men „Sandheden“ vil jo sige, at selve Dyrkelsen af „den saligste Jomfru“ og de andre Helligeders ikke kan opgives. Hvad nytter det saa, at han har Luftet et emfæt af de Mirakelsteder, hvor Handelen med Billeder og Medailleer og Andagter brydes paa en Maade, der minde ham om Hedenstid!

Historiens Vidnesbyrd om Madonnakulten tæler et ihdeligt Sprog. Denne Dyrkelse er af forholdsvis sen Oprindelse. I den ældste Kirke var den absolut uend-

et Dyrkelse af de Mand og Kvin-der, der havde befestet deres Tro ved Blodet, freg sig langt før ind i Menigheden, end nogen tænkte paa til at opbygge Jesu Moder til den Midlerstilling, hun senere kom til at indtage. De nytestamentlige Forfattere havde jo ikke tilladt hende paa en faadan Maade, og ingen vidste noget om, at Maria havde lidt Martyrdom. Det nye Testamente beretter os jo overhovedet kun lidt om Herrens Moder, og de Ord af Kristus, der er opførte i Lutas 11, 27 f., er et klart Børn mod enhver overdreven Forherligelse.

Hoop hendes Liv efter Jesu Død angaar, ved vi desuden omtrent intet, og det er betegnende, at den ældste Overlevering heller ikke har fundet Anledning til at dvæle derved. Nogle lod hende derfor ds forholdsvis tidlig i Jerusalem, andre tænkte sig, at hun havde fulgt Apostlen Johannes til Efesos. I Slutningen af 4. Aarhundrede erklære en faa kyndig Kirkelærer som Epifanos, at saavel Tiden som Omstændighederne ved hendes Død er ukendte, og han betæmper heftig en Sekt, der havde tvindelige Præster til Marias Vre og bragte hende Brødføde, idet han bestemte hævder, at Maria ikke er nogen „Gudinde“.

Underledes blev imidlertid Forholdet i 5. Aarhundrede, da den saaldte nestorianiske Strid udbryd indenfor Kirken, og den alexandrinste Theologiske, der mere og mere tabte Sænen for Herrens menneskelige Natur og hans Liv paa Jorden, og som gav Menigheden et abstrakt theologisk Kristusbillede i Stedet, gjorde sig til Talsmand for Udtrykket „Guds Moder“ om Maria og samtidig hævdede hendes Syn-dighed.

Denne Retning mødtes med Begejstring af en stor Del af Kirken — nemlig alle dem, som var opfyldt af Beundring for „det jomfruelige Liv“. Allerede i 3. Aarhundrede, men ganske særlig efter Kristens fælgelses Ophør, traadte paa en vis Maade Asteerne ind i Martinernes Arv og pristes i Menigheden i de højeste Toner. For „de gudindviede Jomfruer“, der førte „Engeliv“, blev Maria forbilledet, og det sed sig, at hun i Himlen modtog med med det salige Jomfrustr. Nu forlød det ogsaa, at Marias Lege-me, netop fordi hun var Jomfru, var blevet rejst af Graven og udbeliggjort — en Tro, der dog aldrig er trængt fuldt igennem. Men flere fremtrædende Theologer fra 4. Aarhundrede hævdede hendes Syn-dighed.

Da Synoden i Efesos 431 fastslog hendes Værdighed som „Guds-moder“, var i Virkeligheden Døren aabnet for hendes Forøgelse, og i Aegmandskreds i Kirke Sporedes nu Rikningen af Masseovertrædelserne fra Hedenstid, thi nu begyndte den ligesomme Dyrkelse med et Præg, der minde om gammelt Hedenstid, at trænge sig aabenlyst frem. For alle de Midler, der staa til vor Raadighed, blev den nye Væsbetegnelse den virksomme Væstetang til at fornye ældgamle hedenste Kulturer med et kristeligt Præg, og rundt om i det gamle romerske Rige kan man paa- vise den nye Forbindelse, der er mellem Mariadyrkelsen og dens ældgamle hedenste Forgænger.

Kirken har sat sit officielle Præg herpaa ved de nye Kirkefester til Gudsmoderens Vre, ved de Kirker, der viedes hende, de Altre, der har hendes Navn, og de Billeder af hende, som snart fyldte Kirkerne. Fra nu af er den selvgæstrende Udvikling af Tanken om hendes Naadefor-midling aldrig afbrudt. Hun er blevet den velsignede Værner for alle, der er i Nød; den, som ved sine Bøn-ner formiddede den strenge Dommer. I den ældre Middelalder antog Le-genderne om hendes Liv fastere For-midling, og Fortællingerne om hendes Undergerninger øgedes steds. Men først med Forhelsen i det kirke-lige Liv siden 11. Aarhundrede er den egentlige Størhedstid i Madonnadyrkelsen indtraadt med de gen-nemgribende Virkninger i Fromheds- og Kulturlivet.

Det er fortaelagt, at man tidlig søgte om funtlig Vidnesbyrd om den hellige Jomfru dog navnlig om hendes Grav. Allerede før 431 har man sikkert baade i Efesos og Jeru-salem ment at besidde den. Ifølge en Efterretning har Biskop Jude-

nalis af Jerusalem, da han var til Stede paa Kirtemødet i Kalkedon 451, berettet Keiser Martinian, at Maria døde i Jerusalem i Nærværelse af alle Apostlene, der ilede til fra alle de Lande, hvori de prædicatede Evangeliet. Kristus freg da med fra Himlen og førte sin Moders Sjæl med sig, men Legemet blev under hel-lig Sang jordet i Gethsemane. Men da Graven aabnedes paa tredje Dag, var kun Ligtænder tilbage, og de udbredte en ubestribelig Bellugt. Saa forseglede Apostlene atter Graven og flutede, at Maria af Engle var bragt til Himlen.

Efesos-Traditionen har imidlertid i mange Katholikers Sjæle faaet en glimrende Stadfastelse ved de Bis-kopper, som den fynste Konne Anna Catharina Emmerich havde i forrige Aarhundrede, og som Digteren Cle-mens Brentano opstrev. Hun stil-drede meget indgaaende og malende det Sted ved Efesos, hvor den hellige Jomfru var jordet, og i 1890, da Brentano. Bog kom i Hænderne paa nogle Katholiker i Smyrna, befuld-mægtede man sig der til en usjagtig Efterforskning om Stedet. Den 29. Juli 1891 fandt man saa virkelig i Efesos's Nærhed, som man med Undren fandt „usjagtig“ svarende til den fynste Konnes Be-kræftelse. Fundet har vakt stor Op-sigt i den katolske Verden, men vil næppe vinde fuld Anerkendelse. Fra protestantiske Side har den berømte arkæologiske Forster W. M. Rams-fay foretaget en Undersøgelse paa Stedet, der ganske vist ingenlunde har ført til hans Anerkendelse af Resultatets Nægtighed, men paa visse liggende bestemte Usjagtheder i Biskopens Stedsbeskrivelse, men paa den anden Side fastholder han, at en Kælle Entlejerder røber et saa paafaldende Kendskab til de geogra-fiske Forhold, at det næppe kan for-klæres paa anden Vis, end at den fynste Konne maa have hørt Beskrivel-ser fra Rejsende, der har haft nøje Kendskab til Egnen.

Korrespondancer

Needley, Cal.

En Gang om Maaned — alle, som ønsker at hjælpe „Danferen“ lidt fremad til at blive et mere afsluttet Blad for Folket, lad os betænke den med en lille Indsendelse, om ikke mere end en Gang om Maaned — saa vil det alligevel hjælpe. Vi kan jo ikke vente, at alle vil skrive — o, nej — men der skal jo ogsaa nogen til at kritiserer osv.

— Her er noget, som er nyt for denne Egn's Vedkommende, at i for-leden Nat havde Raadeforsamlingen og samtidig en stor Tordenstorm. Et lignende Tilfælde er ikke kendt af de Sættlere, som har været her i over 20 Aar.

Det lyndede og tordnede i alle Retninger for næsten 2 Timer; thi da der ikke var Spor af Vind, blev det staaende ganske stille paa en Plads. Telefonledningerne led ikke saa lidt Skade paa flere Steder, da man ikke her har de nødvendige Forligtheds-regler, som et saadant Værk kræver.

— Her er ved at forme sig en ny Koloni. En stor Bart af disse Folk kommer fra Nebraska og Kan-sas. Af kirkeligt Raan faldes de „Donter“. De er meget isjnesfal-dende med Hensyn til deres ens-fermige Dragter, hvorved de adskiller sig fra andre Mennesker. — En Kvinde med Hat paa, og en Mand med Krave paa Kravten betragter de som værdsløse Mennesker. Det har de jo Lov til — og kunde det hjælpe nogen til Salighed, saa vilde det jo være en let Sag at undlade disse Ting. At Forfængeligheden i Guds Kirke i vore Dage har naaet til Toppunktet, kan vist ikke nægtes, og sikkert trænges der til Re-form paa dette Omraade; men hoop gæmner det saa at gøre sig affikende i en anden Retning? Det har vist ogsaa sin svage Side.

— Mr. og Mrs. N. Mortensen og Søn er nylig kommen hjem fra Benflup med Susets yngste Datter Myrthel, som blev gift forleden i Fresno med Kaptajn J. G. Win-teremute. Brylluppet stod i hans Søsters Hjem, og Bilsen forrette-des af en amerikansk Præst af „The Christian Church“. Bryllups-gæsterne holdt mest af Familien paa begge Sider. De unge skal bo i Fresno. Maatte Herrens Velsignelse følge

dem paa deres Livsvandring — Her-ren til Vre og deres Sjæle til bedre.

— Martin Madsen, som snart er helt klar har været mer eller mindre syg, afsat stille og gudhengiven ved Døden den 27. Jan. Kl. 12.15 og blev begravet den 29. Januar Pastor Engholm talte ved Baaren. I Hjemmet talte han fort over 2. Kor. 5, 1, og i Kirken over Heb. 9, 27, og 1. Thes. 5, 9—10, og paa Engest over Phil. 1, 21.

Martin Madsen var født i Banckee, Marshall Co., Ia., den 20. November 1889, hvor hans For-ældre dengang boede. Aaret efter flyttede de saa her til Callender, hvor han saa blev døbt af Den norske Synodes Præst, da her ingen dansk Menighed var dengang. Efter at vor Menighed og Søndagsstole be-gyndte, har han stadig besøgt den og blev konfirmeret af Pastor Eng-holm den 27. Marts 1904. Da Martin blev hjemkaldt i saa ung en Alder, er der jo ikke meget at sige om ham; dog dette skal siges, at han var sin Sygdom med Taalmodighed, og efter at han den 13. Januar havde nydt den hellige Nadvere, vendte han stille og rolig paa, at Døden skulde komme og forløse ham, hvilket jo saa indtraf to Uger senere.

En stor Skare af baade Stand-naver og Amerikanere havde samlet sig i Kirken for at se Martin for sidste Gang og sige ham det sidste Farevel.

Fred være med dit Mindel! Vi ses igen, naar Kristus kommer.

J. S.

— Rasmus Christensen og Fami- lie, som for fort Tid siden kom fra Minnesota, har købt S. Wiers Hus med 5 Acres Land til i St. Needley. De modtog Pladsen i For-leden. Maatte de saa finde sig til-rette i dette deres jordfiste Hjem og saa skrive over Døren med store Bogstaver: „Jeg og mit Hus, vi vil tjene Herren“.

— P. Hansen har købt 20 Acres Nord for Byen, ligeledes Mr. Mad-sen 10 Acres, og Thorvald Frandsen 40 Acres. De to sidste har allerede opført Huse og bor paa Landet.

— S. C. Petersens lille, der — som før omtalt i „Danferen“ — var meget syg og tilsyneladende Døden nær, har lever endnu og er, saavidt Mennesker kan bedømme, lidt bedre. Doktoren siger: „Derfor han tom-mer sig, kan man sige, at her er stei et Mirakel“.

Den kære Gud kan vist nok gøre Mirakler i vore Dage og vil ogsaa gøre det, naar det kan tjene til hans Riges Befættelse i Menne-ster. Som Jones skriver, at vor Herre ofte maa have et Menne-ste i Syggesengen for at saa sin Skikkelse i det og tillige i dem, som skal værne om den syge. — Paa den Maade ster der ofte et Mirakel; thi det er jo dog et Mirakel, at et Menneste bliver frelst, og ikke mindst i den Tid, hvori vi lever.

— Eben-Ezer Menighed har nu sine Gudstjenester om Søndagen i Byens Stolehus Kl. 10 Form. — Dette er jo et stort Hus med mange Værelser; men der er heller ikke mindre end 3 Familier, som skal bo der paa en og samme Gang. Naar Gudstjenesten begynder, saa synges der i 3 Sprog, bedes i 3 Sprog og tales i 3 Sprog, nemlig Tysk, Dansk og Engelsk. Nogen vilde maaste tænke, at det vilde være forsværet, men det gør det ikke; det synes snarere at være til Op-lyvelse. I Forfættelsen var der lidt Klæmpe for Folk, som ikke var kendt med Lokaltiet, at finde i den rig-tige Vaas.

— De danske Kvinder her i By-en og paa Landet har tænkt paa at organisere sig til en Kvindeforening med det Formaal at arbejde for Guds Riges Fremme. Deres første Møde skal afholdes den sidste Tor-sdag i Februar hos Mrs. Anton Nielsen. Det ser ud til, at Røf-fogning og Driftning skal være han-delt ved deres Møder — en ny Tid forestaar.

Tag Vden og Driften bort fra Ophængelsesfæmmentomfærne og brug den Tid, det optager, til Bøn, da saa vil se, hvor mange der har hængt paa for at pleje den gamle Adam.

Korr.

Lud, Wis

Mæstinger har fra Begyndelsen af det nye Aar græsset næsten i ethvert Hjem her i Lud og Omegn, hvor der har Børn. Flere af de voksne, som ikke tidligere har gjort Bekendtskab med denne Sygdom, har ogsaa været angrebne. De fleste Tilfælde har dog nærmest været i en mild Grad. Dog har Byens Læ-ger haft fuldt op med Arbejde.

— Efter Forlydende har de not-tant paa i en nær Fremtid at op-føre en dansk lutherisk Kirke i Byen Lud. De har jo for fort Tid siden dannet en lille Menighed; hvor man-ge Medlemmer de er, ved jeg ikke, men jeg ved saa meget, at her er for stor en Birsomhed for en Præst; thi man hører jo saa ofte iblandt Folk den Bemærkning, at de ser ikke Præsten uden om Søndagen i Kirken, og den Læglighed, de her har, bliver desværre for mange Mennesker meget sjælden saavel her som andre Steder. Præstens Hus-besøg ikke alene blandt sine Menig-hedsmedlemmer men ogsaa iblandt Folk udenfor hans Menighed, som ikke tilhører nogen Kirkeafdeling, har en stor Betydning for Guds Ri-ges Fremme. Dette gælder ikke alene hos os men paa alle Samfun-dets Prædikepladser. Hos os har Præsten nu ikke meget Tid til Hus-besøg men har nok at gøre med at varetage sin Præstegerning.

En Del mere Arbejde iblandt Ungdommen er sikkert ogsaa en stor Nødvendighed i vore Menigheder, hvis ikke de unge skal gaa tabt for Kirken.

Nu, Menighederne her er sikkert ogsaa saaledes stillede i timelig Hen-seende, at de kan føde to Præste-familier. Det timelige burde nu ikke være en Hindring for et livsvækkende og opfyrende Menighedsliv.

— To af Menighedens unge, Martin Jensen og Karen Hansen, havde Bryllup den 8. Februar og blev paa Grund af Brudens Syg-dom agtebiede i hendes Forældres Hjem. Vilsen foretoges af Pastor Vig. — Til Lykke!

— Vi har for Tiden godt Slæde-føre her i Stoven, hvilket selvfølgelig er en Glæde for dem, der skal køre Træ til Savmøllerne og Brænde til Stationen; thi her er ikke saa lidt Trafik i den Forretning.

Korr.

Ruffin, Nebr.

Det kan vel være paa Tide at meddele lidt herfra, især da vi kan begynde at tale om det „store“ dan-ske Sættlement ved Ruffin.

I de sidste to Aar og da navnlig det sidste har der været handlet om Farme efter en Raadestof saa for-rykkelig fra tidligere Aar, at det lige-frem vækker Forbaaselse. Nogle faa

har vel fulgt ud og rejser fort, men andre har blot fulgt for at løbe igen, naar de har set, at der var Fordel derved.

Paa samme Tid er der kommen Danste fra andre Egne og har til dels købt af Amerikanere, og Dan-ferens Antal er derved betydeligt forøget.

Det er ikke mange Aar siden, da \$5,000 ansaas for at være en god Pris for ¼ Section Land, vel be-bygget, nu betales der \$9,000, og for en „Eighty“ \$5,000. Vilen har i de sidste 3 a 4 Aar været udmærket og Priserne ligesaa.

Penge er let tilgængelige; forhen kunde en Mand da gaa med dem i Kommunen, uden at de trykede, ja, nu trykker de vel heller ikke, men af en anden Grund, de er nemlig deponeret i Banker, og Farmerne trækker nok saa flot en Check-Bog op, naar han skal betale, skriver et Tal og sit Navn og siger: „Saa til Ruffin Bank“.

Jeg siger ikke, dette er en Regel for Betalingsmaaden, men anfører det kun for at vise, at Farmerne tjener Penge, flere end de snuser at føre omkring med sig. — Al ja! de gamle Tider er forbi.

Saadan ser den materielle Stil-ling ud for Njebittet; den vilde vel komme til at tage sig anderledes ud, om Velsignelsen fra Herren udeblev; der er sikkert nok dem, der regner med ham, men lige saa sikkert er der mange, som ikke gør det, og det er det mistlige ved Sagen.

Den Sorgløshed, der vises i det aandelige, maa dog tilfældt ende i uerstatteligt Tab; men saaledes er det jo og har altid været, at Frem-gang i det timelige meget let fører til Tilbagegang i det aandelige.

Byen Ruffin har ogsaa faaet en Forøgelse af Danste, og Bylodernes Værdi er steget til det dobbelte.

Det har længe været fæst som et Sævn ikke at have dansk Købmands-forretning; dette Sævn blev afhjul-pet, idet en M. Christensen, der tidligere førte Forretning i Argo, Nebraska, nu har aabnet en Dry Goods og Grocery Store i Kompagni med L. Lauritsen, tidligere Clerik i en af de ældre Forretninger her, begge er unge og rutinerede Forretnings-mænd.

At Danferne betydeligt har til-taget i Antal her, ses dog maaste bedst, naar vi om Søndagen samles i Kirken, hvor vi maa pakte os temmelig godt sammen og benytte mange ekstra Sæder; der er jo en Del, som ikke formelt har sluttet sig til os men dog kommer, og det tør nok siges, at for de fleste Vedkom-mende er det noget mere end blot og bar Nysgjerrighed. Vi har da ogsaa af og til den Glæde at kunne række Broderhaand til en anden.

Til at begynde med havde vi et Stald, der kunde rumme 16 Par Heste; saa maatte der bygges en til af samme Størrelse; og nu i disse Dage bygger man paa den tredje, som skal give Rum til 20 Par. — Ejerne af disse Heste maa altfaa være Folk, der har faaet Trang til at høre Ordet, og det er jo glæde-sligt; thi saa er der da set en Be-gyndelse, et Strid benimod noget, der har Betydning udover Døgnets smaa Sorger og Glæder.

I Amindelighed vil man regne Fattigdom, Sygdom og Død ikke til de smaa men til de store Sorger; lad saa være, at de er det, men der gives dog en stor, som paa samme Tid er den største, og det er Sor-gen over Synen. Lige saa al-mindelet vil man finde de store Glæder i Sundhed og Velfaard; men der er dog en Glæde langt større, fordi den varer ud over dette Liv, og det er Glæden i Gud.

Jeg har nylig læst Bogen „Et lykkelig Liv“, af H. W. S., og jeg henviser Læstigheden til at sige: Det var noget af det skønneste, jeg endnu har læst. Til enhver, hvem Synden er bleven en uslidelig Byrde og Emerie, og hvis højeste Maal er Glæden i Gud, anbefaler jeg Bo-gen. Den er streven for kæmpende og bevægede Sjæle og lover ikke for meget, naar den lover et lyk-ke-ligt Liv i fuld Overgivese og Tillid til Herren. Bogen faas for 45c i Danisk Luth. Publ. For-æ. Blair, Nebr.

Din Broders Blod. Af M. von O. Paa Dansk ved Past. N. P. Mad-sen. 174 Sider. I Omflag 20c, indb. 40c.